

پارادوکس منتقدان تندروی ظریف

رضا رئیس

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

عموم رسانه‌ها و صفحات مجازی طیف موسوم به سوپرانقلابی طی یک‌ماه گذشته را که مروری گذرا کنید، آنان به بهانه اجرایی شدن مکانیسم‌هاشه توسط ترونیکی اروپایی، با شدت و حدت و ممارست دوجندان محمدجواد ظریف را آماج حملات و انتقادات خود قرار داده‌اند و او را مقصر وضعیت به‌وجودآمده و متهم ردیف اول مقوله مکانیسم‌هاشه‌یا به تعبیری دیگر اسنپ‌یک عنوان کرده‌اند. طی چند روز گذشته نیز با فرارسیدن ۱۸ اکتبر و غروب رسمی برجام، بر حجم حملات و انتقادات خودافزوده‌اند؛ به‌خصوص بعد از اظهارات عجیب وزیر امور خارجه روسیه و پاسخ ظریف به انتقادات این مقام روسی. در اینجا مروری گذرا بر محورهای این انتقادات و خلاف‌گویی‌ها و رفتار پارادوکسیکال این جریان در موضوع مکانیسم‌هاشه و انتقادات از ظریف و برجام خواهیم داشت.

دروغ ظریف درباره مکانیسم‌هاشه!

یکی از محورهای اصلی که بارها و بارها در ادبیات تندروها علیه ظریف در مجاری مکانیسم‌هاشه تکرار شده است، اتهام دروغ‌گویی به ظریف در این خصوص است. آنان با تقطیع یکی از مصاحبه‌های ظریف با صداوسیما، مدعی می‌شوند که ظریف گفته است، مکانیسم‌هاشه و اسنپ‌یک در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ وجود ندارد و این دروغی واضح و آشکار است. اما اصل ماجرا چیست؟ ظریف به هنگامی که ۱۳ عضو شورای امنیت دست رد به درخواست دولت اول ترامپ برای اجرایی کردن مکانیسم‌هاشه زدنند، در گفت‌وگوی موصوف اشاره می‌کند لفظ مکانیسم‌هاشه و اسنپ‌یک در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ وجود ندارد و این الفاظی است که در فکت‌نشیت و اظهارات مقامات آمریکایی مورد اشاره و تصریح قرار گرفته است. از طرف دیگر، سازوکار حل اختلاف موسوم به مکانیسم‌هاشه که از آن می‌توان به تضمین طرفین نسبت به تکالیف و تعهدات و شرط فسخ در ادبیات حقوقی یاد کرد، جزو اولین موضوعات مورد چانه‌زنی در مذاکرات هسته‌ای منجر به برجام بود و در بندهای ۲۶ و ۲۶ ناظر به حقوق طرف ایرانی و در بند ۳۷ ناظر به طرف مقابل در متن برجام با صراحت آمده است و برجام نکته محرمانه‌ای نداشته که آنان مدعی می‌شوند، ظریف منکر وجود آن در برجام شده است.

مکانیسم‌هاشه تصمیم یکجانبه ظریف

یکی دیگر از نکاتی که مورد تصریح و اشاره تندروها قرار دارد، آن است که ظریف مسئول صفر تا صد گنجاندن چنین بندی در برجام است. فارغ از اینکه عطف به بی‌اعتمادی ایران نسبت به خلف وعده طرف‌های مذاکره که از زمره راهبردهای اصولی نظام و از زمره تکالیف مذاکره‌کنندگان بود و عطف به آن گرفتن تضامین در دستور کار قرار گرفت؛ مگر می‌شود وزیر امور خارجه که در ارتباط لحظه به لحظه با تهران بود، چنین مفاد مهمی را به اشتراک نگذارد و کسب تکلیف نکند؟ از طرف دیگر، مگر برجام به تأیید ارکان حکومتی از شعام تا مجلس و شورای نگهبان نرسید؟ چگونه می‌شود

که اکنون که طرف غربی با زیاده‌خواهی و به‌شکلی غیرقانونی مکانیسم‌هاشه را اجرا کرده، مسئولیت آن بر گردن یک نفر بیفتد و انتقادات و حملات متوجه آن یک نفر شود؟

برجام و فرآیند حقوقی آن خوب است یا بد؟

روسیه به‌عنوان رئیس دوره‌ای شورای امنیت در آستانه ۱۸ اکتبر (روز پایان قطعنامه ۲۲۳۱) در بیانیه‌ای رسمی اعلام کرد که عطف به نقض تعهدات طرف اروپایی در ذیل برجام و نیز عدم عمل به فرآیند حقوقی مندرج در بند ۳۷، اقدام ترونیکی اروپایی در بازگشت قطعنامه‌ها و تحریم‌ها علیه ایران و جاهت قانونی ندارد و با فرارسیدن روز موعود، تمامی تحریم‌ها و محدودیت‌های هسته‌ای ایران، پایان می‌پذیرد. بعدتر در روز ۱۸ اکتبر هم سه کشور ایران و روسیه و چین همین نکات را در بیانیه رسمی مورد تأکید و تأیید قرار دادند و در جبهه دیگر ۱۲۰ کشور عضو جنبش عدم تعهد نیز بر این مواضع مهر تأیید زدند. حال سوال این است که این کشورها مستند به کدام مفاد و ادله حقوقی اقدام طرف‌های غربی را غیرقانونی و فاقد وجاهت دانستند؟ مگر نه این است که ایران و شرکای شرقی به برجام و به خصوص بند ۳۷ آن که به مکانیسم‌هاشه و اسنپ‌یک معروف شده است، اقدام طرف غربی را غیرقانونی و فاقد وجاهت خوانده‌اند. این به‌وضوح نشان می‌دهد که استحکام حقوقی برجام و هنر مذاکره‌کنندگان در حدی بوده که امکان هرگونه سوءاستفاده دشمنان و مغرضان را محدود و محصور کرده و نفتنها مایه‌نگوشت و ایرادگیری نیست که شایسته تحسین و تقدیر است. در واقع ظریف و تیم مذاکره‌کننده به‌تجوی برجام را تدوین و مذاکره کردند که امکان بهره‌برداری و ضربه‌زنی قدرت‌های جهانی علیه منافع ملی ایران از لحاظ حقوقی و مفاد برجام امکان‌پذیر نباشد؛ چنان که دولت ترامپ هم نتوانست در قالب مکانیسم حقوقی طراحی‌شده در برجام از آن خارج شود و شکست مهلکی در شورای امنیت خورد.

حال سوال اینجااست که چرا تندروهای داخلی به جای انتقاد و حمله به طرف‌های غربی بابت اقدام غیرقانونی، ترجیح می‌دهند که ظریف و مذاکره‌کنندگان خودی را آماج حملات خود قرار دهند و به عناوین مختلف با ادعاهای واهی و کذب اردوگاه خودی را برزنند؟ فارغ از منازعات سیاسی و طیفی و نگره‌های جناحی، از دو منظر می‌توان به این مخالف‌خوانی‌ها نگر بست. اول آنکه، آنان با پذیرش اعتبار و قوام و استحکام برجام در حل مشکلات عدیده پرونده هسته‌ای و آورده‌های آن برای منافع ملی، هیچ توجیهی برای مخالف‌خوانی‌ها و کارشکنی‌های ۱۰ ساله درباره برجام ندارند و نمی‌توانند مخاطبان خود را در این زمینه توجیه کنند. دومین نکته هم آن است که این فضا سازی و بزرگنمایی پیرامون مکانیسم‌هاشه و اسنپ‌یک اجرایی توسط طرف غربی، به‌منوعی در راستای اعتباربخشی به این تحرک غیرقانونی بوده و حداقل در داخل بار روانی در راستای بازگشت تحریم‌ها ایجاد کرده‌اند و منافع برخی که از آنان با عنوان کاسبان تحریم یاد می‌شود، کالانابه و تسهیل می‌کند؟ هر چه هست، این رفتارهای پارادوکسیکال و متناقض هیچ توجیهی در راستای منافع ملی و خیر جمعی ندارد و به‌نوعی بازی در زمین بیگانه‌گان و دشمنان ایران به شمار می‌آید و این حملات به ظریف و برجام هم درست بعد از وقایع جنگ ۱۲ روزه و لزوم اتحاد و انسجام ملی در تعارض جدی با تاکیدات بزرگان نظام در لزوم حفظ اتحاد و همدلی است.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

اظهارات ستار هاشمی وزیر ارتباطات در مصاحبه تلویزیونی

۸۰ درصد کاربران فیلترشکن دارند

فیلترشکن‌ها، پیام روشنی دارد، «وی اظهار داشت: «بحث حکمرانی قانونمند که رهبر معظم انقلاب بر آن تأکید دارند، یک عقیده جدی در میان همه کارگزاران نظام است. همه کشورها به این اصل پایبندند، اما تفاوت در شیوه‌ها و روش‌هاست. ما معتقدیم باید به سمت راهکارهای جدید برویم؛ راهکارهایی که ضمن حفظ حکمرانی قانونمند، به ارتقای کیفیت ارتباطات و دسترسی کمک کند. با همین نگاه، تحلیل‌های مفصل، کارشناسی، میدانی و مبتنی بر بارش فکری نخبگان را منتشر کردیم و در شورای عالی فضای مجازی نیز گزارشی ارائه دادیم. نتیجه این تلاش‌ها، رسیدن به یک سند ملی بود که با حضور سران قوا در شورای عالی فضای مجازی نهایی شد. این سند چندمحل‌ای بود و نهایتاً به جریان افتاد. گام اول آن طبق برنامه اجرا شد، «وی با تأیید گندی اجرای این سند خاطر نشان کرد: «شرایط حاکم بر کشور باعث کندی در اجرا شده است. اما این سند در بالاترین سطح تصویب شده و با جدیت در حال پیگیری است. جلسات آن برگزار می‌شود و طبیعتاً فراز و نشیب‌هایی دارد. تحلیل‌ها و مبنای استدلالی با هم فرق می‌کنند. به ما تذکر داده‌اند، از جمله برخی نمایندگان مجلس که چرا فلان بستر باز شده است، «او با اشاره به شعار فراق ملی گفت: «دلیل این شعار این است که اگر تصمیمی گرفته می‌شود، باید پایدار باشد. کما اینکه این سند، حتی قبل از جنگ ۱۲ روزه و بعد از آن، ادامه پیدا کرد و برگشت به عقب نداشت. این نشان‌دهنده عقلانیتی است که در تدوین سند به کار گرفته شد.»

وعدۀ وزیر برای افزایش کیفیت اینترنت

هاشمی با تأکید بر اینکه این تحول، کیفیت ارتباطات را به‌صورت قابل‌ملاحظه‌ای افزایش خواهد داد، افزود: «در کنار توسعه شبکه ثابت، تمرکز ما بر بخش سیار نیز حفظ شده است. پس از سال‌ها انتظار، مزایده طیف فرکانسی نسل پنجم تلفن همراه برگزار شد و برندگان آن مشخص شدند و بلوک‌های ۱۰۰ مگاهرتزی به سه اپراتور اصلی کشور یعنی همراه اول، ایرانسل و رایتل اختصاص داده شد و هر سه اپراتور اکنون در حال تدارک و تأمین تجهیزات هستند. برای این اپراتورها، الحاقیه‌ای به پروانه‌هایشان اضافه شده که آن‌ها را موظف می‌کند بین ۱۵ تا ۲۰ درصد از پوشش نسل پنجم تلفن همراه را با اولویت کلان‌شهرها، یعنی مناطقی که واقعاً نیاز وجود دارد، فراهم کنند.»

روایت اعضای شورای شهر تهران

درباره تنش همیشگی شهردار تهران در جلسات هم‌اندیشی

آقای زاکانی صندلی شما عوض شده است

سوی دیگر این اولین بار نیست که اعضای شورای شهر تهران از رفتار نامتعارف علیرضا زاکانی، شهردار تهران در جلسات هم‌اندیشی گلایه می‌کنند. زاکانی نه تنها در این جلسات، بلکه گاهی در صحن شورای شهر تهران نیز به برخی از اعضای شورای شهر تهران تهمت زده است. به عنوان مثال او سخنان برخی از اعضای شورای شهر تهران را خوراک خبری اینترنت‌نشان دانست.

جلسه هم‌اندیشی نیست توجیهی است

علی اصغر قائمی، عضو شورای شهر تهران درباره جلسات هم‌اندیشی به هم‌میهن گفت: «هم‌اندیشی پس از تصمیم‌گیری فایده‌ای ندارد. هم‌اندیشی وقتی معنا دارد که قبل از تصمیم‌گیری و اجرا باشد. ولی وقتی تصمیمی گرفته می‌شود و اجرایی هم می‌شود و بعد می‌گویند حالا جلسه هم‌اندیشی بگذاریم، این جلسه از کاربرد اصلی خود خارج شده است. اسم این جلسه «توجیهی» است نه هم‌اندیشی، «او درباره رفتار زاکانی در جلسات خصوصی با اعضای شورای شهر تهران نیز تأکید کرد: «این خصلت آقای زاکانی است. من شاهد بودم که ایشان یک بار با آقای عباسی (رئیس کمیسیون شهرسازی و معماری شورای شهر تهران) و یکی، دویار هم با آقای تشکری (رئیس کمیسیون عمران و حمل و نقل شورای شهر تهران) درگیری لفظی داشته است. این رفتار ناشایستی است در حالی که مسئول باید سعه صدر داشته باشد. امیرالمؤمنین (ع) فرمودند: «لَا يُرَاسَى سَعَةُ الصُّدْرِ». این سخن برگزیده‌تر جمه هم‌نیاز ندارد، «

هم‌اندیشی میدان صراحت نه پذیرش

سید جعفر تشکری هاشمی، رئیس کمیسیون عمران و حمل و نقل شورای شهر تهران درباره برگزاری جلسات هم‌اندیشی و رفتار زاکانی به هم‌میهن گفت: «بعضی موضوعات را نمی‌توان به راحتی در جلسات رسمی مطرح کرد و باید پی‌برده و صریح با شهردار و زیرمجموعه ایشان در میان گذاشته شود. جلسات هم‌اندیشی این ویژگی را دارند و به نظر من باید از آن استقبال شود تا بتوانیم با صراحت نقطه‌نگار خود را بیان کنیم. طبیعی است که برخی از نظرات اعضا خوشایند برخی نباشد، اما این اشکالی ندارد. وظیفه‌ما این است که نقطه‌نظرات خود را با جدیت و قاطعیت مطرح کنیم، «او با اشاره به اینکه جلسات هم‌اندیشی با همین رویکرد برگزار می‌شوند و به نظر من اصل این جلسات باید

پریسا هاشمی

گزارشگر شهری هم‌میهن

روز گذشته صحن شورای شهر تهران دوتنش را پشت سر گذاشت. به‌نظر می‌رسد با پایان جبهه‌بندی‌ها، از این پس شاهد درگیری‌های لفظی و تنش بیشتری بین اعضای شورای شهر تهران خواهیم بود که سیاسی‌ترین پارلمان شهری کشور است. مهدی افرایان، عضو شورای شهر تهران در تذکر پیش از دستور خود، گفت: «هم‌اندیشی برای هم‌اندیشی بدون نتیجه، با شهرداری که اسم آن آقای زاکانی است. «مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران حرف او را قطع کرد و گفت: «ما با شهردار هم‌اندیشی نداشتیم، «افرایان پاسخ داد: «اتفاقاً باید با شهردار تهران هم‌اندیشی داشته باشیم، «چمران تأکید کرد: «شما که تشریف نداشتید که گلایه می‌کنید، «افرایان گفت: «با معاون آقای زاکانی درباره مسکن کارکنان شهرداری هم‌اندیشی داشتیم و کماکان ایهامات باقی مانده است. اتفاقاً آقای زاکانی باید پاسخگو باشد، «چمران دوباره حرف خود را تکرار کرده و گفت: «شما که به هم‌اندیشی نیامدید و گوش نکردید حالا می‌گویید هم‌اندیشی به در نمی‌خورد؟ «افرایان به صراحت تأکید کرد: «هم‌اندیشی باید با آقای زاکانی انجام شود. او باید پاسخگوی عملکرد خود باشد، «چمران باز هم حرف او را قطع کرده و گفت: «این حرف و نظر شماست که اعلام کردید اما این نظر درست نیست. هم‌اندیشی یعنی همه ما با هم فکر کنیم، «افرایان تأکید کرد: «بعد شهردار هر کار دلش خواست انجام دهد؟ «چمران تأکید کرد: «نه جان من. شما به هم‌اندیشی نیامدید طلبکار هم شده‌اید، «افرایان پاسخ داد: «در جلسات هم‌اندیشی گذشته که آقای زاکانی حضور داشت جز توهین به بنده کار دیگری انجام داد؟ «در این لحظه علیرضا نادان علی، سخنگوی شورای شهر تهران گفت: «شما حق ندارید از جانب همه اعضای شورای شهر تهران حرف بزنید. نظر ما این نیست، ما ۲۱ عضو هستیم، «افرایان پاسخ داد: «شما سخنگوی آقای زاکانی هستید؟ درگیری لفظی بالا گرفت و در آخر چمران گفت: «مسئول جلسه مثلاً بنده ریش سفید هستم، اگر به آقای افرایان چیزی می‌گویم به خاطر صمیمیت و دوستی می‌گویم، به احترام دعوت باید به جلسه هم‌اندیشی می‌آمدید اما وقتی نیامدید، نمی‌توانید بگویید خبر نداشتیم، «برگزاری جلسات هم‌اندیشی از دوره اصلاح‌طلبان قوت بیشتری و رسمیت به خود گرفت و پیش از آن چنین جلساتی برگزار نمی‌شد. اما اصلاح‌طلبان برای مطرح نکردن برخی از موضوعات در صحن علنی شورای شهر تهران این جلسات را راه انداختند. از

اظهارات جدید رافائل گروسی درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران

از محل اورانیوم ۶۰ درصد مطلعیم

آن را نکه دارد؟ آیا قصد دارد میزان غنی‌سازی را پایین بیاورد؟ یا شاید تصمیم بگیرد آن را به خارج از کشور منتقل کند؟ گزینه‌های متعددی وجود دارد. «مدیرکل آژانس ادامه داد: «ممکن است بخش کوچکی از آن جابه‌جا شده باشد، اما نه زیاد. بخش عمده‌ی این اورانیوم، طبق اطلاعات ما، همچنان در تأسیسات هسته‌ای اصفهان و فردو و تا حدی در نطنز قرار دارد. البته این تأسیسات بمباران شده‌اند، خسارات سنگینی دیده‌اند و بخش‌هایی از آن‌ها در زیر زمین قرار دارند. برای دسترسی به آن‌ها، همکاری کامل ایران ضروری است؛ و این فقط زمانی رخ خواهد داد که تهران آن را در راستای منافع ملی خود بداند.»

گروسی درباره غیرقابل اجرا اعلام شدن توافق قاهره از سوی ایران نیز گفت: «ایران به بازگشت تحریم‌ها و واکنش نشان داد، اما به نظر من نه به‌صورت کاملاً منفی. مقام‌های ایرانی گفتند که هنوز فضای دیپلماسی وجود دارد. ایران همچنین از پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) خارج نشده است، هرچند پیش‌تر چنین امکانی را مطرح کرده بود. در عمل، ما هنوز تعدادی بارزی در ایران انجام می‌دهیم، اما همکاری‌ها در سطحی نیست که مورد نیاز است.»

او ادامه داد: «گاهی احساس می‌کنم که به راه حل نزدیک می‌شویم. دیپلماسی نیازمند صبر و درک متقابل است؛ و فهمیدن اینکه در کل چه اتفاقی در حال وقوع است، مسئله‌ی ایران را نمی‌توان جدا از بافت کلی منطقه دید. وضعیت امنیتی خاورمیانه به‌سرعت در حال تغییر است و چندین کشور درگیر آن هستند.»

گروه خبر: مدیرکل آژانس بین‌المللی در گفت‌وگویی با روزنامه سوئیسی نویه زورشر زایتونگ (روزنامه آلمانی‌زبان چاپ زوریخ)، ادعاهای پیشین خود درباره برنامه هسته‌ای ایران را تکرار کرد. رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درباره سخنان اخیر دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا درباره ایران گفت: «قطعاً شنیدن چنین سخنانی از رئیس‌جمهور ترامپ بسیار دلگرم‌کننده بود. فراموش نکنید که او این حرف را در کنست (پارلمان اسرائیل) زد؛ جایی که به ایران اشاره کرد و گفت به راه‌حل دیپلماتیک باور دارد؛ تنها چهار ماه پس از عملیات نظامی مشترک اسرائیل و ایالات متحده علیه ایران. این موضع‌گیری، پیام بسیار قدرتمندی از سوی رئیس‌جمهور آمریکا بود. ما نمی‌توانیم آنچه اتفاق افتاد را نادیده بگیریم؛ اینکه خشونت به کار گرفته شد؛ اما اگر طرف‌ها دوباره بر سر یک میز بنشینند، از خطر دور جدیدی از بمباران‌ها و حملات جلوگیری می‌شود. نگرانی درباره‌ی گسترش بالقوه‌ی تسلیحات هسته‌ای هنوز کاملاً از میان نرفته است.

هنوز این پرسش مطرح است که با حدود ۴۰۰ کیلوگرم اورانیوم غنی‌شده تا سطح ۶۰ درصد که ایران همچنان در اختیار دارد، چه خواهد شد.»

او در پاسخ به سوالی راجع به محل نگهداری اورانیوم ایران اظهار داشت: «ما می‌توانیم حس برنیم - در واقع خیلی خوب می‌دانیم - که این مواد کجا قرار دارند. مسئله‌ی اصلی این است که آیا به آن‌ها دسترسی خواهیم یافت یا نه. و بعد، سؤال بعدی این است که با آن چه باید کرد؟ آیا ایران می‌خواهد

گزارش دو